

Vooruit met de VGN

Is het een mooie uitdaging of juist een hachelijke zaak, schrijven over de toekomst van de VGN? Sinds de zomer van 2002 draai ik mee in het bestuur van de VGN, eerst als secretaris en vanaf 2007 als voorzitter. Op basis van mijn ervaringen wil ik kijken naar onze 50-jarige vereniging en me vervolgens wagen aan vooruitkijken.

De VGN is een club van ongeveer 2100 leden die op het gebied van geschiedenisonderwijs activiteiten ontwikkelt waar commerciële partijen of instellingen niet aan toekomen of niet in geïnteresseerd zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Kleio, de website van de VGN of de studiedagen. Bij grote onderwijshervormingen zijn de lerarenopleidingen meestal bereid om studiedagen te organiseren voor havo en vwo. Maar daarna verflauwt de aandacht vaak, met uitzondering van de aandacht voor de nieuwe examenonderwerpen. De VGN is daarentegen ook actief als er geen grote vernieuwingen zijn. Bovendien besteedt de VGN ook aandacht aan het onderwijs dat gevolgd wordt door 60 procent van de leerlingen, het vmbo.

De VGN is bovendien gesprekspartner van instellingen als Cito en Cevo, van de ministeries van OC&W en WVS, van erfgoedinstellingen en de media. Dat doen we vooral op basis van ervaringen en meningen van de leden. Leden van de VGN kunnen invloed uitoefenen op de standpunten die de VGN inneemt. De VGN is een democratisch georganiseerde vereniging waarvan veel geschie-

denisdocenten lid zijn. Dat bepaalt mede de waarde van de VGN als gesprekspartner.

De VGN is goed geïnformeerd over de ontwikkelingen in het geschiedenisonderwijs. We hebben daardoor een breed blikveld. Het unieke van de VGN is de combinatie van overzicht, praktijkervaring en democratisch gevormde standpunten. Weliswaar kan dat betekenen dat de VGN minder 'kneedbaar' is dan klankbordgroepen, maar dat maakt onze inbreng niet minder waardevol, integendeel. Natuurlijk bestaat het risico dat een vereniging als de VGN star en eenzijdig behoudend wordt en daardoor invloed verliest. Het is de taak van het bestuur en de leden om dat te voorkomen en het evenwicht tussen 'opbouwend' en 'kritisch' te bewaken.

De VGN kan haar eigen onafhankelijke koers varen. In tegenstelling tot veel andere vakinhoudelijke verenigingen is de VGN geheel zelfstandig. Dat scheelt financiële bijdragen of andere vormen van ondersteuning, maar deze nadelen zijn de afgelopen 50 jaar meer dan gecompenseerd door de vrijwillige inzet van de leden.

De VGN is een *vakinhoudelijke* vereniging. Dat betekent dat de VGN zich niet bezighoudt met zaken als de rechtspositie van (geschiedenis)docenten, maar zich inzet voor goed geschiedenisonderwijs. Sommigen gaan ervan uit dat een vakinhoudelijke vereniging zich alleen richt op de vakinhoud en de leerlingen daarbij vergeet. Vooral in het lobbywerk bij politieke partijen, een belangrijke taak van de VGN, hebben we tot voor kort tegen dit vooroordeel moeten vechten. Ons 'vak' is immers verschillende groepen leerlingen historisch bewustzijn leren, en niet een verondersteld pure vakinhoud verdedigen ten koste van leerlingen.

De VGN en de toekomst

Er zijn minstens drie vragen waar de VGN de komende jaren mee te maken krijgt of nu al mee te maken heeft: wat willen de leden? Hoe houden we de organisatie kwalitatief en kwantitatief op peil? En hoe reageer je als landelijke vereniging op de beleidsvrijheid die scholen hebben?

Hierboven beschreef ik wie of wat de VGN nu is. Is dat wat de docenten geschiedenis van hun vakinhouderlijke vereniging verwachten, of willen ze iets anders? Bij het aantreden van Peter Wester als voorzitter in 2003 kwam het bestuur met een 'communicatieplan'. Er kwam een vernieuwde site en er kwamen digitale nieuwsbrieven. Er is alleen nauwelijks meer communicatie binnen de vereniging, meestal is er sprake van éénrichtingsverkeer van de VGN naar de leden. Het ledental van de VGN blijft ondertussen stabiel, ondanks de vergrijzing, en activiteiten trekken ruim voldoende geïnteresseerden. Dat zijn kenmerken van een gezonde vereniging. Het lijkt er dan ook op dat de VGN zich ontwikkelt in de richting van een soort service- en lobbyvereniging zoals de ANWB waarvan leden vooral lid zijn om er – plat gezegd – voordeel van te hebben en diensten van af te nemen.

Er zijn meer aanwijzingen dat de VGN zich in deze richting ontwikkelt. We hebben met Juul Lelieveld een professionele eindredacteur bij Kleio als opvolger van de vrijwilligster Tineke Bogaerts en het bedrijf TwinR is de opvolger van vrijwilliger Piet Peeters voor de technische ontwikkeling van de site. Deze keuzes zijn gemaakt omdat er geen vrijwilligers te vinden waren die dit werk wilden doen, maar ze passen ook in een ontwikkeling naar service- en lobbyvereniging. Het is belangrijk om te bepalen hoe ver de VGN in deze ontwikkeling wil gaan, omdat er een heel andere organisatie bij hoort dan bij een traditionele vereniging van vrijwilligers. Zet deze ontwikkeling door, dan zal de VGN in meer of mindere mate moeten investeren in een aantal professionele diensten, geleid door een bestuur dat daarvoor voldoende tijd heeft en dat gecontroleerd wordt door bijvoorbeeld een ledenraad. Naast een andere organisatie is er ook geld nodig om ingehuurde professionals te betalen en bestuursleden voor een paar uur vrij te maken van hun schoolwerk. Het is echter de vraag of de groep geschiedenisdocenten groot genoeg is om de benodigde financiën op te brengen. Wellicht kan het benodigde geld ook op andere wijze worden verkregen, bijvoorbeeld door ons te liëren aan een vakbond of een andere geïnteresseerde

instelling. De vraag is echter of dat niet te veel ten koste zal gaan van de onafhankelijkheid van de VGN.

Op dit moment draait de VGN voor het overgrote deel op enthousiaste en capabele vrijwilligers. Sinds een aantal jaren zijn ze, meer dan voorheen, in te delen in twee groepen: mensen die meewerken aan één concrete klus en mensen die meer betrokken zijn bij beleidsmatige vraagstukken en de commissies en het bestuur bemensen. In de toekomst zal de VGN duidelijker moeten maken wat je hebt aan een functie binnen de VGN, zeker zolang deze geheel vrijwillig is. Je geeft niet alleen iets aan de vereniging, maar je krijgt er ook wat voor terug: kennis, ervaring en een netwerk. Drie zaken die je kunt gebruiken voor je persoonlijke ontwikkeling, je carrière of wellicht voor een carrièreswitch. En bovenal is het leuk om collega's te ontmoeten!

Het is voor de VGN niet mogelijk zich te richten op individuele scholen. De VGN kan wel meer aandacht besteden aan de steeds meer van elkaar verschillende didactische en pedagogische omstandigheden waarin docenten geschiedenis werken als gevolg van keuzes die op schoolniveau zijn gemaakt. Als de VGN een traditionele vereniging blijft, kan dat doordat leden het bestuur en bijvoorbeeld de redactie van Kleio meer gaan voeden. Als de VGN zich ontwikkelt in de richting van een 'servicevereniging', ontstaat wellicht de mogelijkheid om een bestuurslid of redactielid van Kleio naar scholen te sturen. Welke richting de VGN ook op gaat, door de grotere verschillen tussen scholen wordt contact met collega's van andere scholen in potentie alleen maar inspirerender. Daarmee ligt er een prima voedingsbodem voor de VGN om activiteiten voor haar leden te organiseren.

Zoals geschiedschrijving een kind is van de tijd waarin ze geschreven wordt en van de mensen die haar schrijven, zo zal ook de VGN een kind blijven van de tijd en van de mensen die haar gaan vorm geven. Wat dat in praktijk betekent, zal de toekomst uitwijzen. Dat de VGN een belangrijke taak kan hebben in de ontwikkeling van het geschiedenisonderwijs wijzen de afgelopen 50 jaar uit en er liggen meer dan voldoende kansen om dat ook in de toekomst zo te laten zijn. Namens het bestuur feliciteer ik alle leden met het 50-jarige bestaan en vertrouw ik op een mooie toekomst. Voor u ligt een prachtige jubileum-Kleio, een cadeau voor alle huidige leden en voor die van morgen en overmorgen!

